

Af
Harald Mogensen

Vampyrer

I morgen aften flyver vampyrerne so...

I morgen aften er det Alle Helgens eller Alle Sjæles Nat — ifølge folketroen den nat, hvor de døde er i stand til at tale efter at de har drukket frisk og levende menneskeblod. Nu er det vel snarest blevet en slags mindedag, hvor man mange steder vintertylmykker gravene. Men i gamle dage anså man det for klogt at samles tæt i kirken og ringe med klokkerne og sætte kors op ved husene og stalderne og vikle bundter af hvidløg og tornede ranker af æbleroser om dørene og strø hirsefrø på tærsklerne. Botanikken har altid nydt stor tillid i folketroen.

Altsammen for at holde de døde på afstand, vampyrerne, der på skælede flagermusevinger var på jagt efter et blodsugningsoffer.

I dagens anledning udsender Dan Turell en livlig rapport om massemedie-fænomenet Vampyrer. Det fremgår ikke klart, om han er eneforfatter, men lad os tro på det, selvom Mælkevejens Vampyrer A/S anføres som medophavsmand. Bogen er i hvert fald skrevet med tungen i kind, saglig og med alvorssmine og beskedgivende — og netop derved provokerende på radikale rationalister.

Her er ikke noget med at gøre udsugeren Dracula, vampyrernes vampyr, til fnisen og pjank og pjat som i den helt opfatningsløse TV-parodi i oktoberferien gjorde det. Her ser vi dette symbol på frygten, på mørkeskrækken, på mareriddet, lige ind i dets rovgridske, gulgrumme øjne, og det er brysterne, der har øjne, på midten af den deformede, dødblege krop i slangeham.

Da vampyrerne blev født

Og sikken et selskab, der var til stede, da den første vampyrroman løb af stabelen. Det var i Schweiz i juni 1816, i Villa Dio-

Edwards Munchs maleri 'Vampyr' fra 1895. Egentlig er det bare en rødhåret model, der kysser en ven af Strindberg i nakken. Det var nærliggende at kalde maleriet 'Vampyr', for Strindbergs figur, 'Froken Julie' for eksempel lægger jo ikke skjul på, at hun elsker at se mandsblod flyde ...

dati, ved Geneve-søen — allerede dengang sad der engelske turister på de nærliggende skrånninger og udspejdede de forsamlede — alle særdeles velkendte fra den tids sensationssladderspalter. Håbende på et glimt i teleskopet af gruppesex på verandaen, en af de mildere anklager mod denne gruppe på flugt fra hjemlandet.

Lidet anede de nysgerrige, at ovre i villaen var man i gang med at digte to af massemediernes mest holdbare standardfigurer, to mytepersoner, der skulle gå igen og igen.

Udenfor begyndte regnen at styrte ned, dag ud og dag ind. Turisterne forsvandt. Skyerne lå tungt over stedet. Indenfor krængede de hinandens og deres egne sjæle ud i en fællesplan: de skulle sammen digte uhygehistorier. Det var de i stemning til — ikke bare på grund af vejret.

Til stede var Lord Byron, fremtrædende engelsk lyriker og don juan. Han gik og ventede nervøst på, hvad mon hans næstsidste elskerinde havde skrevet af ondsindet om ham som kvindeudsuger i en nøgleroman, der endnu ikke var nået til Schweiz. Lidet opmuntrede det ham, at hans sidste, besvær-

lige elskerinde havde fundet frem til ham, højgravid, dybt deprimeret.

Der fandtes på rollelisten videre:

Shelley, den lige så berømte lyriker, også han på flugt fra England og fra kvinder, så rystende ude af ligevægt, så han må beroliges ikke alene med opium og valmuesaft, som de alle tog som medicin, men også med æter, samt dennes senere kone, Mary Wollstonecraft Godwin, halvsøster til Byrons gravid elskerinde. Hun var datter af en ekspert i spændingsromaner, den første banebryder på dette felt, tillige radikal politisk filosof: William Godwin — og hendes mor var den lige så omstridte kvindefrigørelses-ideolog, Mary Woolstonecraft.

Endelig fandtes på scenen Lord Byrons livlæge, den unge dr. Polidori, ekspert i søvngængere og dyrisk magnetisme — en hund i et spil kegler omtrent som en social- og ægteskabsrådgiver i sidste akt af 'Et Dukkehjem'.

Sammen begyndte de at fortælle, diskutere, at mindes fortidens sjæleklofter, parforholdskonflikter, børneproblemer, at forudse fremtiden, at fable om

deres drømme, deres frygt, at løbe skrigende ud i regnskyllet — og dette kraftcenter af talent og personlige forudsætninger og sjælelige kriser og narkotika skabte da i disse regnvejrsdage disse holdbare massemediefænomener, den første VAMPIR — i dr. Polidoris roman 'Vampyrer' — og det første menneskabte uhyre, den første KING KONG i Mary Shelleys roman 'Frankenstein', også det stadig i bedste velgående, tilmed formeget med en søn.

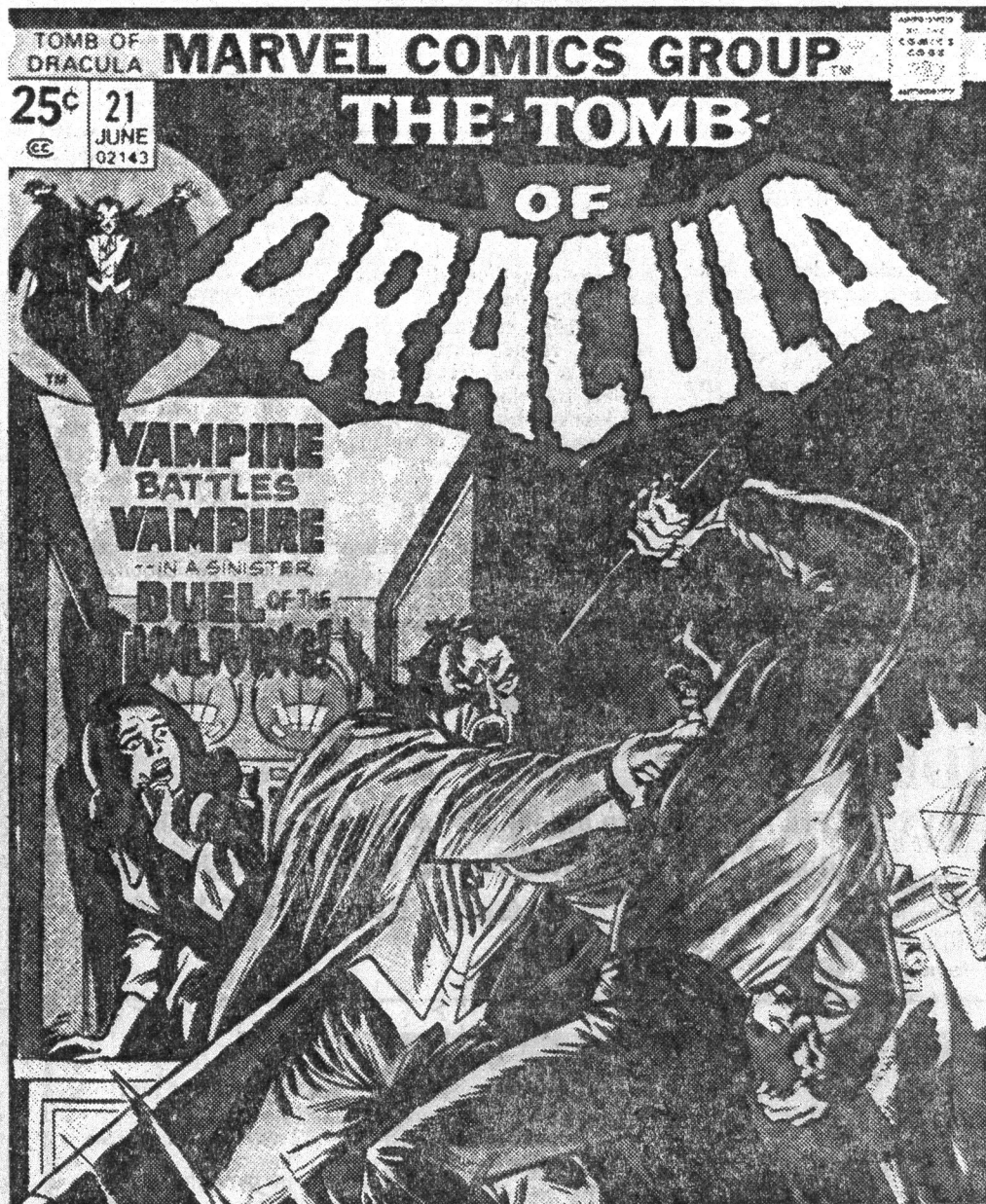
'Vampyrer' blev straks en kagnsucces. Dan Turell fortæller med masser af illustrationer fænomenets færden i vores fantasiverden fra fire vampyrteaterdramatiseringer på en gang i Paris år 1820 — over film, tegneserier, billedkunst, m.m. — til fire vampyrteaterforestillinger i New York på en gang i dette år 1978.

Vampyr-myten fik endnu et puf fremad, da Bram Stoker i 1890 skrev romanen 'Dracula', om den blodsugende, rumænske greve Vlad Tepes Dracula på grundlag af balkanske folkeeventyr. Stoker flyttede sin adelige vampyr fra de transylvaniske bjerge til London, og han lod ham der møde såvel religionen, den kristne, som vi-

nes nat

m optakt til Alle Sjæles Nat

I morgen aften udsender Dan Turell en fiktiv bog om de bevængede blodsugere og kvindeundertrykkere som massemediefænomener.

Får han stagen igennem Draculas hjerte? Forside til et af Marvel Comics' tegneseriehæfter.

denskabens som den engelske overklassekvinde — en træfsikker opfindsomhed, en teaterskrædders glimrende håndlag.

Stoker var en af disse mystiske anglo-irlændere med hemmeligheder i baggrunden ligesom Conan Doyles fordrunkne far. Man ved ikke rigtig, hvad hans skelet i skabet var, muligvis syfilis-betingede tvangsforestillinger, natlige skræksyner af 'spidderen' fra de transylvanske klipper, der til skræk og advarsel hængte sine politiske modstandere op med

en stage gennem livet fra tarmen til halsen — samme metode som de nordiske konger under deres indbyrdes krige brugte i terroren mod grænseområdernes bønder. Og jeg kan huske, hvor dybt det rystede mig første gang jeg læste om denne grusomme krigsførelse — jeg, som hidtil kun havde kendt til guerillakrige via 'Gøngehøvdingen'.

Men Dracula blev også et afbillede af tyrannen i Stokers liv, hans arbejdsgiver, en dominerende han-primadonna på

teatret — og Karl Marx havde allerede i 1887 sammenlignet arbejdsgiveren med Bojaren af Wallakien — den selvsamme 'spidder', Vlad Tepes Dracula.

Hvorfor får en sådan myte magt? Hvorfor formerer den sig — f.eks. i vampyrfilm — vampyr TV-serier, og dem kommer der adskillige af i den kommende tid — vampyrlegetøj — Dracula som et turistmål, Rumænien sætter kraftigt ind på lancere — vampyrtegneserier — vampyrmusik — vampyrvitigheder, værre end de værste

Århushistorier: og så var der den om vampyren, der blev ansat i en blodbank.

Når denne myte er så intens livskraftig skyldes det to ting:

Den handler om undertrykkelse, om udsugning. De russiske forfattere under zarens censur digtede vampyr-folkeeventyr om kosakkernes og godsejernes blodsugning af bonderne — og metoderne adskilte sig principielt ikke fra 'spidderens'. Men den handler også om kvindeundertrykkelse.

Og den handler om angst, om frygt, om rædsel, om at føle sig som en ulv, der hører hver eneste lyd, lugter hver eneste brise, ser alt, hvad der bevæger sig. Ulven er altid i en tilstand af total forfølgelsesvanvid, en stadig frygt, af opslidende årvågenhed. Vampyren lurer altid på den, og den bliver selv en vampyr.

Dan Turell kommer med en del spekulation i slutningen af sin bog. Han vil så gerne romantisere sin vampyr: den er et med sin stræben, som det kun forundes få, deriblandt artister og narkomaner. Narkomanens eneste passion: hans stof. Vampyrens eneste passion: blod. Dette er grundmotivet i nogle af de nye succesrige Dracula-dramaer i USA og England. Det er en farlig filosofi, som Turell sætter på spidsen — i stedet for på stagen.

Vampyren blev til som et symbol på den ængstelige vantrivsel, der følger med et overforbrug af ægteskabelige utroskaber, nervemidler, seksuelle usikkerheder og et irriterende klima.

På denne baggrund synes dens fremtidsudsigter lyse.

Videnskaben har nyligt hævdet at 50 pct. af Danmarks befolkning skærer tænder i søvne. Nogle skærer tænder over Dan Turell. Andre strammer kæberne af skræk. Andre igen hvæsser gebisset, fordi de selv gerne vil være udsugere.

Der er således basis for, at figuren lever videre i bedste velgæende.

Dan Turell: Alverdens Vampyrer. Første forestilling på Grusomhedens Teater eller en tids rejse fra 5000 f. K. til i dag. (Rigt ill. 128 s. Kr. 68,00. Borgens Forlag.)